

28 Kanunisâni 1921'den 8 Mart 1921'e Türkiye'de İlk Dünya Emekçi Kadınlar Günü Kutlaması 1 Bölüm

— Sami Biber • 08 Mart 2025

TÜRKİYE'NİN İLK KOMÜNİSTLERİ

YAHYA KAHYA (KAPTAN)

28 KANUNİSÂNİ 1921'DEN 8 MART 1921'E TÜRKİYE'DE İLK DÜNYA EMEKÇİ KADINLAR GÜNÜ KUTLAMASI--1. BÖLÜM--8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nün hikayesini sanırım herkes bilirŞimdi herkesin bildiği bu hikayeyi hatırlayalım öncelikle.8 Mart 1857'de ABD'nin Newyork'unda bir tekstil fabrikasında çalışan 40.000 fabrika işçisi kadın, çalışma şartlarının iyileştirilmesi için grev yaparlar ancak polis grevcilere saldırır, bu arada fabrikanın içine sığınan kadınların üzerine kapılar kilitlenir ve sonrasında çıkan yangında 129 kadın yanarak can verir.Daha sonra 1910 yılında Kopenhag'da II. Enternasyonale bağlı sosyalist kadınların yaptığı Uluslararası Kadınlar Konferansında Alman Sosyalisti Clara Zetkin'in önerisi üzerine 8 Mart, Amerika da grev sırasında çıkan yangında ölen işçi kadınların anısına "Dünya Emekçi Kadınlar Günü" ilan edilir; uluslar arası düzeyde kutlamalar da 1911 Yılından itibaren başlar. Günü'nün adı konmuştur: Dünya Emekçi Kadınlar Günü"****Neden " Dünya Kadınlar Günü " değil de" Dünya Emekçi Kadınlar Günü? Emekçi olmayan kadın da mı var? " Gibi sorulara takılmadan devam edelim.Evet, bir gün belirlenmiştir ama bu günü belirleyenler Komünistler olduğu için Avrupa'da pek çok ülke I. Dünya Savaşı yıllarında da II. Dünya Savaşı yıllarında da Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nü kutlamayı yasaklamıştır.İşin doğrusu Osmanlı Devletinin artık son nefesini vermeye başladığı yıllarda komünizme ilgi duyanlar olmuşsa da Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nü kutlamak pek ilgi çekmemiştir. Ta ki 1919- 1920 Yıllarına kadar...30 Ekim 1918 Tarihli Mondros Ateşkes Antlaşmasından sonra Türk topraklarının işgal edilmeye başlanması ile Lenin'in, ortak düşman İngiltere'ye karşı Mustafa Kemal'i ve Milli mücadeleyi desteklemesi üzerine bazı vatandaşlar "Lenin bizim dostumuz, feda olsun postumuz" moduna girmiş ve kurtuluşu komünizmde görmeye başlamışlardır.Derken efendim 10 Eylül 1920'de Mustafa Suphi (1 No'lu fotoğrafta sağdaki), Ethem Nejat (ortadaki) ve İsmail Hakkı (soldaki) öncülüğünde Türkiye Komünist Partisi kuruldu, hemen ardından da Mustafa Kemal Paşa'nın talimatıyla 18 Eylül 1920'de Türkiye Komünist Fırkası kuruldu.Türkiye Komünist Fırkası, Lenin'den yardım almak amacıyla kurulmuştu ama Türkiye'ye Komünizmi sokmak gibi bir niyeti asla yoktu. Türkiye Komünist

Partisi ise yukarıda da belirttiğim gibi kurtuluşu komünizmde görüyordu. Mustafa Suphi'nin kurduğu Türkiye Komünist Partisinin on beş yöneticisi (kurucu Mustafa Suphi dahil) Trabzon açıklarında bir motorda 28 Ocak 1921 de öldürüldü. Pek çok kişi bu olayın azmettiricisinin Kazım Karabekir Paşa olduğunu düşünse de Nazım Hikmet öyle düşünmüyordu. Nitekim düşüncelerini 28 Kanunisâni adlı Şiirinde şöyle dile getiriyordu: 28 KANUNİSANİ ta ata aa ta ta ha ta ta
tarih sınıfın mücadelesidir 1921 kanunisani 28 karadeniz burjuvazibizon beş kasap çengelinde
sallanan on beş kesik başyoldaş bunların sen isimlerini aklında tutma fakat 28 kanunisaniyi unutma! "siyah gece" "beyaz kar" "rüzgar" "rüzgar". trabzondan bir motor açılıyorsa hil-de-ka-la-balık! motoru taşıyorlar son
perdeye başlıyorlar! burjuva Kemal'in omuzuna binmiş[*] Kemal kumandanın kordonunakumandan
Kahyanın cebine inmiş[**] kahya adamlarının donunauluyorlar hav... hav... hak... tüyoldaş unutma bunu
burjuvazine zaman aldatsa biz böyle haykırır: - hav...hav...hak...tü- gördün mü ikinci motörü?- içinde
kim var?- arkalarından gidiyorlar.- ikinci motör birinciye yetişti- bordoları bitişti- motörler sarsılıyor-
dalgalar sallıyor sallıyor dalgalar.- hayıriki motörde iki sınıf çarpışıyor- biz onlar!- biz silahsız onlar
kamalı- tırnaklanmaz- kavga son nefese kadar- kavga- dişlerimiz ellerini kemiriyor kamanın ucu
giriyor- girdi...- yoldaşlar, ey! artık lüzum yok fazla söze: bakın göz göze- karadeniz on beş kere açtı
göğsünü, on beş kere örtüldü. onbeşlerin hepsibir komünist gibi öldü 1923 Moskova / Nazım Hikmet[*]
Burjuva Kemal = Mustafa Kemal Atatürk[**] Kahya= Kuvay-i Milliye şeflerinden Yahya Kahya. Daha çok
Yahya Kaptan olarak bilinir. Adamlarıyla birlikte Mustafa Suphi ve 15 Yoldaşını onun öldürdüğüne
inanılır. Yahya Kahya da 3 Temmuz 1922'de Topal Osman ve ileride Cumhurbaşkanlığı Muhafız Alayının
başına geçecek olan İsmail Hakkı Tekçe tarafından vurularak öldürülmüştür. İsmail Hakkı Tekçe 2 Nisan
1923'de de Topal Osman'ı öldürmüştür.***Buraya kadar yazdıklarımın Türkiye'de ilk Dünya Emekçi
Kadınlar Günü kutlamalarıyla ne alakası var? Bu bölüm çok uzadı için gelecek bölümde anlatalım
inşallah. Ha bu arada unutmadan... Değer veren, önemseyen, bu günde kendisini daha bir mutlu hisseden
tüm kadınların Dünya Emekçi Kadınlar Günü kutlu olsun.